

PATVIRTINTA
Šiaulių „Saulės“ pradinės mokyklos
direktorius 2016 m. rugpjūčio 31 d.
įsakymu Nr. V-84

ŠIAULIŲ „SAULĖS“ PRADINĖS MOKYKLOS

POVEIKIO PRIEMONIŲ TAIKYMO NETINKAMAI BESIELGIANTIEMS MOKINIAMS TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. „Saulės“ pradinės mokyklos (toliau – mokykla) poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams tvarkos aprašas (toliau – tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. V-1268 „Rekomendacijos dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams“.

2. Tvarkos aprašu siekiama padėti mokyklos darbuotojams veiksmingai reaguoti į kraštutinius mokinių netinkamo elgesio atvejus bei iškilusią grėsmę, siekiant užtikrinti mokyklos bendruomenės narių ir (ar) kitų asmenų fizinį ir psichologinį saugumą.

3. Tvarkos aprašas nustato galimas taikyti poveikio priemones netinkamai besielgiantiems mokiniams, taip pat pagrindines šių priemonių taikymo mokykloje sąlygas.

4. Vartojamos šios sąvokos:

4.1. **Mokyklos darbuotojas** – administracija, mokytojas, pagalbos mokiniui specialistai.

4.2. **Draudžiami daiktai** – bet kokie daiktai (reikmenys), gaminiai ar medžiagos, kurių apyvarta uždrausta arba ribojama Lietuvos Respublikos įstatymų ar kitų teisės aktų saugumo, sveikatos apsaugos ir kitais visuomenės poreikiais.

4.3. **Netinkamas mokinio elgesys** – mokinio elgesys, keliantis realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui, taip pat pasikartojantis, tyčinis, agresyvus, įžūlus, griaunantis ugdymosi procesą, pažeidžiantis kitų asmenų garbę ir orumą bei psichologinį ir fizinį saugumą mokinio elgesys.

4.4. **Poveikio priemonė** – mokyklos darbuotojo veiksmai, kuriais siekiama nutraukti ar sustabdyti netinkamą mokinio elgesį bei atkurti psichologiškai ir fiziškai saugią ir savitarpio pagarba grįstą ugdymosi aplinką.

4.5. **Pagrįsti fiziniai veiksmai** – su fiziniu kontaktu susiję mokyklos darbuotojo veiksmai mokinio atžvilgiu, kurių gali būti imamasi, siekiant nutraukti mokinio elgesį, keliantį realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui, arba užkirsti jam kelią.

4.6. **Ugdymosi vietos pakeitimas** – laikinas mokinio atskyrimas nuo kitų mokinių, tęsiant mokinio ugdymąsi kitoje Mokyklos patalpoje arba teikiant mokiniui reikiamą švietimo pagalbą.

5. Kitos vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme ir kituose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

6. Sprendžiant mokinio elgesio problemas bei taikant poveikio priemones vadovaujamosi Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 437, Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. V-579, Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. ISAK-941, Psichologinės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-1215, Pedagoginių psichologinių tarnybų darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. V-1396, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. ISAK-1462 „Dėl teisės pažeidimų, mokyklos nelankymo, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, ŽIV/AIDS, smurto ir nusikalstamumo prevencijos“ ir kitais teisės aktais, taip pat prioritetinės vaiko teisių ir interesų apsaugos ir gynimo, vaiko žmogiškojo orumo, individualizavimo, visapusiškumo, pagarbos ir protingumo principais.

II. POVEIKIO PRIEMONĖS IR BENDROSIOS JŲ TAIKYMO SĄLYGOS

7. Mokyklos darbuotojas, siekdamas užtikrinti mokyklos bendruomenės narių ir (ar) aplinkinių saugumą, taiko šias poveikio priemones ar imasi šių veiksmų:

7.1. pakeičia mokinio ugdymosi vietą;

7.2. iškviečia mokyklos direktorių, jo pavaduotoją, Vaiko gerovės komisijos pirmininką, pagalbos mokiniui specialistą arba socialinį pedagogą (jei jis yra);

7.3. organizuoja mokinio daiktų patikrinimą;

7.4. panaudoja pagrįstus fizinius veiksmus.

8. Taikant poveikio priemones atsižvelgiama į mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, jo sveikatos būklę, psichologinę savijautą ir kitas, poveikio priemonės parinkimui ir taikymui svarbias, aplinkybes.

9. Poveikio priemonės taikomos mokiniui tik tada, kai mokyklos darbuotojas yra panaudojęs visas kitas galimas priemones ir švietimo pagalbos teikimo galimybes (pavyzdžiui, mokiniui buvo skirti bent 3 žodiniai įspėjimai per vieną pamoką, parašyta pastaba, vesti individualūs pokalbiai su mokiniu ir jo tėvais (globėjais, rūpintojais) arba bent vienu iš jų, panaudotos kitos poveikio priemonės) ir jos nedavė laukiamų rezultatų, išskyrus neatidėliotinus atvejus, kai vaiko elgesys daro žalą ar kelia realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, saugumui ar turtui.

10. Apie mokiniui pritaikytą poveikio priemonę, nedelsiant informuojamas mokyklos direktorius, jo pavaduotojas ugdymui, Vaiko gerovės komisijos pirmininkas, socialinis pedagogas, mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų, esant būtinybei, savivaldybės vaiko teisių apsaugos skyrius ir (ar) teritorinė policijos įstaiga.

11. Mokiniui pritaikytą poveikio priemonę ir mokyklos darbuotojo veiksmus mokinio atžvilgiu fiksuoja Vaiko gerovės komisija.

12. Mokyklos darbuotojas, įtaręs, kad mokinys mokykloje ar jos teritorijoje vartoja narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas ar yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, informuoja mokyklos direktorių, jo pavaduotoją ugdymui, Vaiko gerovės komisijos pirmininką, socialinį pedagogą ir vadovaujasi Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas nustatymo organizavimo aprašu ir laikosi jame nurodytų veiksmų sekos.

III. UGDYMOSI VIETOS PAKEITIMAS

13. Ugdymosi vietos pakeitimas taikomas mokytojo sprendimu, kai mokinys į mokytojo pastabas nereaguoja ir jo elgesys akivaizdžiai griauna mokinių ugdymosi procesą.

14. Pakeitęs ugdymosi vietą (tai gali būti žaidimų kambarys, kita klasė, kabinetas ir pan.) mokinys yra prižiūrimas kito arba to paties mokytojo, atlieka mokytojo paskirtas užduotis arba mokiniui teikiama reikiama švietimo pagalba. Apie mokinio ugdymo(si) vietos pakeitimą yra informuojamas direktoriaus pavaduotojas ugdymui, jam nesant, Vaiko gerovės komisijos pirmininkas, socialinis pedagogas.

15. Mokinio ugdymosi vieta pakeičiama ne ilgesnei kaip ši sprendimą priėmusio mokytojo pamokos trukmei. Esant būtinybei, šios priemonės taikymo trukmė pratęsiama mokyklos direktoriaus ar jo pavaduotojo sprendimu, atsižvelgus į švietimo pagalbos specialisto rekomendaciją, tačiau ne ilgiau kaip iki tos dienos pamokų pabaigos.

IV. MOKYKLOS VADOVO AR JO ĮGALIOTO ASMENS IŠKVIETIMAS

16. Mokyklos darbuotojas gali išsikviesti mokyklos direktorių, jo pavaduotoją, Vaiko gerovės komisijos pirmininką ar socialinį pedagogą, kad padėtų nutraukti netinkamą mokinio ar mokinių grupės elgesį.

17. Iškvietas asmuo tarpininkauja, sprendžiant mokyklos darbuotojo ir mokinio ar mokinių grupės konfliktą, padeda mokyklos darbuotojui numatyti tolesnes mokinio(-ių) ugdymosi proceso organizavimo galimybes bei pagal kompetenciją padeda inicijuoti ir (ar) spręsti švietimo pagalbos arba drausminių auklėjamojo poveikio priemonių taikymą mokiniui(-iams).

V. MOKINIO DAIKTŲ PATIKRINIMAS

18. Jeigu mokyklos darbuotojui kyla pagrįstų įtarimų, jog mokinys gali turėti draudžiamų daiktų, jis nedelsdamas apie tai informuoja direktorių, jo pavaduotoją, Vaiko gerovės komisijos pirmininką ar socialinį pedagogą.

19. Mokyklos darbuotojas ir (ar) direktorius, jo pavaduotojas, Vaiko gerovės komisijos pirmininkas, socialinis pedagogas turi teisę mokinio paprašyti parodyti jo asmeninius daiktus.

20. Parodymo metu dalyvauja pats mokinys ir mažiausiai kaip du mokyklos darbuotojai, vienas jų – direktorius, jo pavaduotojas, Vaiko gerovės komisijos pirmininkas ar socialinis pedagogas. Paaiškėjus, kad mokinys turi draudžiamų daiktų, apie tai nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas jų ir, esant būtinybei, teritorinė policijos įstaiga.

VI. PAGRĮSTI FIZINIAI VEIKSMAI

21. Mokyklos darbuotojas pagrįstus fizinius veiksmus mokinio atžvilgiu gali taikyti tik tais atvejais, kai siekiama:

21.1. apsaugoti mokinį nuo savęs ar kitų asmenų (su)žalojimo;

21.2. užkirsti kelią ir (ar) nutraukti smurtinį mokinio elgesį prieš kitus mokinius, mokyklos darbuotojus ar kitus aplinkinius asmenis;

21.3. neleisti mokiniui palikti patalpos, jeigu jo pašalinimas kelia grėsmę jo paties ar kitų asmenų saugumui;

21.4. nutraukti mokinių tarpusavio muštynes, jei mokinys(-iai) nereaguoja į žodinius mokyklos darbuotojo paliepimus jas nutraukti;

21.5. nutraukti mokinio veiksmus, kuriais niokojamas turtas, ir (ar) apsaugoti turtą nuo galimo sunaikinimo ar sugadinimo arba sustabdyti netvarką;

21.6. atskirti mokinį, griaunantį bendrą klasės tvarką ar mokyklos renginį, kai jis nepaiso pakartotinių reikalavimų ir raginimų laikytis elgesio taisyklių, išvesti jį iš patalpos (pavyzdžiui, klasės, salės, valgyklos ar pan.). Iš pamokos pašalintas mokinys, prižiūrimas mokyklos darbuotojo, atlieka mokytojo paskirtas užduotis, jam teikiama reikiama švietimo pagalba. Iš mokyklos renginio pašalintas mokinys yra prižiūrimas mokyklos darbuotojo, kol teigiamai pasikeičia jo elgesys (pavyzdžiui, mokinys nusiramina, pažada tinkamai elgtis ir pan.) arba kol mokinį pasiima jo tėvai (globėjai, rūpintojai).

22. Pagrįsti fiziniai veiksmai varijuoja nuo stovėjimo tarp mokinių gresiant potencialiam atviram jų konfliktui, stovėjimo prieš mokinį, siekiant užkirsti kelią pavojingam mokinio elgesiui (pavyzdžiui, siekiant atitverti kelią prie lango, jei mokinys grasina iššokti, ar pan.), vedimo paėmus už rankos iki mokinio sulaikymo, fiziškai apribojant jo veiksmus. Mokinio sulaikymas gali būti naudojamas tik ekstremaliose situacijose (pavyzdžiui, kai siekiama nutraukti mokinių muštynes, jeigu nėra kitų galimybių jų išskirti nenaudojant fizinės intervencijos; kai siekiama nutraukti mokinio save žalojantį elgesį, jį apglėbiant ir laikant tol, kol mokinys nurims, ir pan.).

23. Fizinis kontaktas su mokiniu yra laikomas tinkamu tokiose situacijose:

23.1. mokinį(-ius) laikant už rankos(-ų), sudarant ratą, žaidžiant žaidimus;

- 23.2. mokinį vedant už rankos;
- 23.3. guodžiant mokinį;
- 23.4. pasveikinant mokinį;
- 23.5. padedant neįgaliam mokiniui;
- 23.5. mokant mokinį groti instrumentu, šokti;
- 23.6. rodant mokiniui, kaip atlikti fizinius pratimus;
- 23.7. rodant mokiniui, kaip tinkamai laikyti rašymo, piešimo, kitas ugdymosi procese naudojamas priemones;
- 23.8. teikiant pirmąją pagalbą;
- 23.9. kitose sveikatai nekenksmingose situacijose.
- 24. Fiziniai veiksmai laikomi nepagrįstais, draudžiamais ir traktuojami kaip smurtas mokinio atžvilgiu tokiais atvejais, kai jie:
 - 24.1. naudojami kaip bausmė;
 - 24.2. naudojami norint pademonstruoti savo viršenybę;
 - 24.3. naudojami siekiant sukelti vaikui skausmą;
 - 24.4. naudojami kaip pykčio, nesivaldymo išraiška.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25. Skundai dėl poveikio priemonių mokiniui taikymo nuodugniai ir operatyviai išnagrinėjami teisės aktų ir mokyklos veiklą reglamentuojančių dokumentų nustatyta tvarka.

26. Apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus mokykla informuoja kompetentingas valstybės ir (ar) savivaldybės institucijas.
